

4.2.2016

51/331/16

Eduskunta
Lakivaliokunta

Viite: Kutsu lakivaliokuntaan 25.1.2016 (HE 137/2015 vp)

VALTAKUNNANVOUDINVIRASTON LAUSUNTO

Pyydettyinä lausuntonaan Valtakunnanvoudinvirasto esittää seuraavaa.

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta ja velan vanhentumisesta annettua lakia. Esitys on ensimmäinen osa ulosottolaitoksen rakenneuudistusta varten tarvittavaa uutta lainsäädäntöä. Ulosoton rakenneuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2019 alusta lukien ja se tulee perustumaan yhden viraston mallin mukaiseen ulosottolaitokseen. Tässä ensimmäisessä vaiheessa tuli ottaa huomioon ulosottomenettelyssä tapahtuneen kehityksen ja viimeaikaisen oikeuskäytännön aiheuttamat muutostarpeet. Samoin tuli selvittää mahdollisuus yksinkertaistaa ja nopeuttaa ulosottoprosesseja. Uudistuksen taustalla ovat myös valtiontalouden voimakkaat säästötarpeet.

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset

Ulosottokaaren osalta

Ulosottomenettelyä on tarkoitus yksinkertaistaa ja nopeuttaa asianosaisten oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta. Suurimmat muutokset liittyvät ulosottokaaren 3 luvun yleisiin menettelysäännöksiin ja 5 luvun myyntiä koskeviin säännöksiin.

Yleisiä menettelysäännöksiä on tarkoitus muuttaa vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Tässä on tarkoitus hyödyntää myös kansalaisten ja viranomaisten yhteydenpitoon tarkoitettua valtakunnallista sähköistä asiointijärjestelmää (Kansalaisen asiointitili) postiosoitteen sijaan.

Esityksessä ehdotetaan, että velvollisuus tiedoksianto-osoitteen antamiseen tulisi koskemaan myös vastaajaa, kun se aikaisemmin on koskenut vain hakijaa, vakuuden antajaa ja väitteen tai vaatimuksen tehnyttä sivullista. Esityksessä ehdotetaan myös, että tiedoksiannot voisivat tapahtua asiointitilin kautta, jos henkilö on ottanut sen käyttöönsä. Henkilöllä olisi kuitenkin koska tahansa mahdollisuus lopettaa asiointitilin käyttö tai hän voisi kieltää sen käytön ulosottoasioissa. Tämä tulisi koskemaan myös myöhemmin käyttöön otettavaa yrityksen asiointitiliä. Mikäli asiointitilien käyttö lisääntyy, on sitä kautta mahdollisuus saada huomattavia säästöjä postikuluissa. Huomattava on myös, että useat velalliset ja yksityiset velkojat ovat nimenomaan toivoneet mahdollisuutta saada postinsa muuta kautta kuin tavallisena postina ja tämä avaa tuon mahdollisuuden. Jonkin verran on tältä osin jo käytettykin Postin Postinet-palvelua.

Sähköisen tiedoksiannon tiedoksisaantijankohtaa tarkennetaan vastaamaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain säännöstä, jonka mukaan tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Passiivirekisteröinnin, joka siis kestää kaksi vuotta, päättymisestä ei enää erikseen ilmoiteta, koska tämä tieto sisältyy jo estetodistukseen eli velkojan tulee itse seurata ajan päättymistä. Tällä säästetään postikuluja.

Ulosottomenettelyssä ei ole aikaisemmin ollut nimenomaisia säännöksiä ulosottoasiassa käytettävästä kielestä. Sinänsä on ollut selvää, että ulosottoasioiden käsittelyssä sovelletaan yleistä kielilakia, jolla turvataan asianosaisen oikeus saada käyttää omaa kieltään ja saada esimerkiksi vireilletuloilmoitukset, maksukehotukset ja ulosmittauspäätökset omalla kielellään. Valinta tehdään sen mukaan, mikä on asianosaisen väestötietojärjestelmään ilmoittama kieli pois lukien Ahvenmaa, jossa asiakirjat toimitetaan Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan aina ruotsiksi.

Nyt esitettävällä säätelyllä eli että ulosottoasiassa sovellettavaksi tulisivat ne kielilain säännökset, jotka koskevat riita-asiain käsittelykieltä, on merkitystä esimerkiksi osamaksutilityksissä taikka tilanteissa, joissa ulosottooperuste on eri kielellä kuin erikieliselä asianosaisella.

Ulosottomyyntiä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi pääasiassa siksi, että ulosottokaarta säädettäessä mahdollistettiin myös muiden myyntitapojen käyttö kuin pakkohuutokauppa. Lakia säädettäessä oletettiin, että ulosottomiehen toimittama julkinen huutokauppa eli entinen pakkohuutokauppa olisi edelleen yleisin myyntimuoto, mutta toisin on käynyt ja muut myyntitavat erityisesti internetissä tapahtuva myynti ovat vallanneet alaa. Näiden muiden myyntitapojen lisääntyessä on tullut tarvetta säätää niistä yksityiskohtaisemmin ja toisaalta yksinkertaistaa ja nopeuttaa myyntimenettelyä.

Lisäksi ulosottokaareen ehdotetaan muutamia vähäisiä muutoksia, joihin aihetta ovat antaneet muussa lainsäädännössä tehdyt muutokset.

Laki velan vanhentumisesta

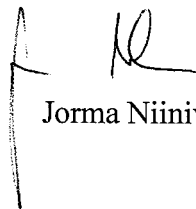
Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:ä, jossa säädetään oikeudellisista katkaisutoimista. Ulosottomenettelyn kannalta pääsääntö on ollut jo aikaisemmin ja on edelleenkin se, että vanhentuminen katkeaa, kun velkoja panee vireille ulosottoasian. Tästä on ollut poikkeuksena esimerkiksi se, että velkoja peruuttaa ulosottihakemuksensa ennen kuin asiasta on velalliselle lähtenyt vireilletuloilmoitus. Tätä poikkeussäännöstä on oikeuskäytännössä (KKO 201:107 ja 2015:28) kuitenkin tulkittu niin, että vaikka asia on tullut vireille, mutta velallinen ei ole saanut vireilletuloilmoitusta esimerkiksi sen vuoksi, että hän on tuntematon eikä häntä tavoiteta, ei

vanhentuminen ole katkennut. Tämä tulkinta on ollut kestävä siinä mielessä, että alun perin lain säätämisen tarkoituksena oli nimenomaan se, että velan vanhentuminen saadaan katkaistua pelkästään panemalla asia vireille, vaikka velallisen olinpaikkaa ei saataisikaan selville. Tämä velan vanhentumisen oikeudellinen katkaisumuoto oli erityisesti tarkoitettu katkaisemaan niiden velkojen vanhentuminen, joiden velalliset tarkoituksellisesti yrittivät välttää velkojen perinnän.

Nyt esitettävällä muutoksella on tarkoitus täsmentää lain sanamuotoa ja korostaa nimenomaan sitä, että vanhentumisen katkaiseminen tapahtuu pelkästään panemalla asia vireille riippumatta siitä, onko velallinen tosiasiallisesti saanut vireilletuloilmoituksia tai maksukehotuksia tietoonsa. Vanhentuminen katkeaa, vaikka ulosottomies ei ole toimittanut velalliselle tiedoksiantoa tai ilmoitusta siksi, että se on kyseisessä tapauksessa saatu lain mukaan jättää toimittamatta. Tällainen tilanne voi tulla eteen esimerkiksi silloin, jos vastaajan olinpaikkaa ei ole saatu selville.

Lain muutoksella voidaan poistaa edellä mainittujen korkeimman oikeuden päätösten johdosta syntynyt velkojen kannalta epätydyttävä tilanne, jossa vanhentumisen katkaisemisen selvittäminen vaatii niin velkojalta kuin ulosottomieheltä laajaa selvittelyä. Mikäli lainsäädäntöä ei tältä osin selvennetä, tilanteesta hyötyvät vain ne, jotka tarkoituksellisesti haluavat välttyä velkojensa maksamiselta.

Johtava hallintovouti

Jorma Niinivirta